

OTTHONUNK A NYELV – A helyi adók magyarul (3)

Sorozatunk befejező részében a helyi (települési) adók utolsó csoportjával foglalkozunk, ezek az alábbiak: dao za predajné automaty, dao za nevýherné hracie prístroje, dao za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej easti mesta, dao za jadrové zariadenie. OTTHONUNK A NYELV – A helyi adók magyarul (3)

Sorozatunk befejező részében a helyi (települési) adók utolsó csoportjával foglalkozunk, ezek az alábbiak: dao za predajné automaty, dao za nevýherné hracie prístroje, dao za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej easti mesta, dao za jadrové zariadenie.

Az elsőként feltüntetett adófajtának Magyarországon tudtommal nincs megfelelője. Mivel a predajný automat magyarul áruautomata, ezért ennek az adónak a magyar neve áruautomata-adó lehetne. A második adófajta kapcsán a problémát a nevýherný hrací prístroj magyar megnevezése, illetve a výherný hrací prístroj-tól történő elkülönítése jelenti. A szlovákiai magyar regionális sajtóból származó példáimban az említett adófajttal összefüggésben a nevýherný hrací prístroj magyar neveként a nem nyerő játékautomata vagy a nem nyerő játékgép kifejezések fordulnak elő. Ezek azonban többszavas kifejezések révén, a magyarban atipikusnak minősülnek, továbbá csak igei jelentésű elem segítségével kapcsolható hozzájuk az adó szó: nem nyerő játékgép/játékautomata után fizetendő adó. A másik, a terminologikus megoldás az összetett szó volna: nemnyerőautomata-adó. Szakszavakban elő szokott fordulni a tagadószó és az utána álló szó egybeírása (pl. nemfém, nempoláris), tehát a nemnyerő automata elvileg elfogadható volna, az adó szóval bővített nemnyerőautomata-adó összetett szó viszont már túl hosszú, helyesírása gondot okozhat. Továbbá a magyarban (azaz Magyarországon) a pénznyerő automata (nyerőautomata, nyerőgép) mellett nem vezették be szakkifejezéséként a nem nyerő (nemnyerő) automata kifejezést, s így ha előfordul is, csak szabad szó szerkezetként van rá példa. A magyarban létezik viszont a játékautomata (vagy játékgép) kifejezés, amelyet alapvetően azoknak a gépeknek a megnevezésére használják, mint a szlovák nevýherný hrací prístroj kifejezést. A magyarországi szerencsejáték-törvény is különbséget tesz e kétfajta automata között, ugyanis más-más adótétel vonatkozik rájuk. Az elmondottak alapján a dao za nevýherný hrací prístroj magyar neve lehetne a játékgépadó.

Már említettem, hogy szerkezetüket tekintve a magyar szakkifejezések alapvetően abban különböznek a szlovákoktól, hogy a magyar szakkifejezés nem lehet hátravetett jelzőt tartalmazó szerkezet, ellenben a szlovákkal, ahol ez igen gyakori. A szlovák szerkesztés kétségtelen előnye, hogy hosszú, leíró jellegű kifejezés alkotható, ennek tipikus példája a dao za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej easti mesta. A magyarban viszont a jelzői rész előre kerül, ennél fogva a magyar terminusban nem tartható meg a szlovák kifejezés minden eleme (nem is kell, hogy megtartsuk). Egyelőre ilyen típusú adót nem vezettek be Magyarországon, más európai fővárosokban (pl. Londonban) már igen – pontosabban ezek nem adó-nak, hanem díj-nak minősülnek, s ezért a magyarországi sajtó behajtási díj-ként említi. Tudunk-e ennél kifejezőbb megnevezést találni? Az adók nevében azt a tárgyat (dolgot) vagy azt a cselekvést nevezzük meg, ami után az adót fizetjük: ingatlan, ház, kutya (eb), illetve közterület használata, a történelmi városrészbe való behajtás. A behajt jelentése miatt bővítményei közül a határozót (történelmi városrészbe) kellene tartalmaznia a terminusnak, ezért a „szabályosan” létrehozott terminus ez lenne: történelmi városrészbe (való) behajtási adó, amely megint csak atipikus lenne. Ezért marad a legegyszerűbb megoldás: behajtási adó, amelyben a szlovák szerkezet igei jelentésű tagja marad meg.

Az utolsó adótípusban előforduló jadrové zariadenie magyarul atomlétesítmény, ezért ez az

A többi adófajta magyar neve

Írta: Új Szó

2006. február 07. kedd - Módosítás: 2006. február 07. kedd

adó magyarul lehetne atomlétesítmény-adó.

Felhívjuk kedves olvasóink figyelmét, hogy a Gramma Nyelvi Iroda telefonos közönségszolgálatát februárig szerdánként, február 13-tól pedig keddenként hívható 9.00–13.00 óra között. További elérhetőségeink: www.gramma.sk, gramma@real-net.sk.

SZABÓMIHÁLY GIZELLA